

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Himlens Dom

Citation: Aakjær, Jeppe: "Himlens Dom", i Aakjær, Jeppe: *Vadmelsfolk ; Af Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri ; Esper Tækki*. - 1919, Gyldendal, 1918-19, s. 213. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer07tom-shoot-workid56693/facsimile.pdf> (tilgået 29. september 2023)

Anvendt udgave: *Vadmelsfolk ; Af Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri ; Esper Tækki*. - 1919

## HIMLENS DOM

(1909.)

JEG skal love for, der var Stub i Sagerne ved den Havre-  
indkjørsel hin Septembertag paa Stausig. Det havde  
været en saare vanskelig Høst med langvarig Regn, nu var  
der endelig kommen 3—4 Dages Soiskin med strygende  
Blæst gjennem Korstækkerne; det satte en voldsom Ar-  
bejdsfeber i alle agrariske Sind; ogsaa her paa Herregaar-  
den havde man i Ilden alt, hvad der kunde krybe og gaa.

Det var hen imod Aften. Hestene, der ikke havde væ-  
ret af Selen, ligesom Solen pipped frem af Fjorden, begyndte  
at stønne tungt. Karlene, der havde maattet sluge Maden  
paa Sædefjælen, mens Vognen var i Galop, og Tømmen  
holdtes med den ene Haand, stjal nu og da et Par Fingre  
i Vestelommen, aabnede Uhrkassen med Tommelens Negl  
og kiggede langeligt efter Fyraften. Den begyndende Høst-  
nat havde allerede hængt sit Skyggeflor over de gule Havre-  
stakkes Kjæmpekegler, da Forvalteren, en brøsig Fyr med  
en usædvanlig Skulderbredde, skridted ind paa Pladsen;  
han sprang over et Par Vognstænger, sparked til en Fork,  
saa den røg ned i Vejgrøften, trængte omsider hen til den  
forreste Vogn, der var tømt, og slog med Stokken haardt  
i Sædebrættet. En Række Hoveder paa lange Halse skød  
pludselig op fra de halvfaerdige Korstakke, som Næb af  
en Storkerede, og hælded sig lyttende ud over Stakke-  
randen.

„Hej! Villads der; det er dig, jeg taler til!“ raabte For-  
valteren op mod en blondskjagget, midaldrende Mandsling,  
der baksed med de tunge Havreneg højt oppe mod den  
blegblaa Høsthimmel; „du maa ikke snuppe den Stak af

for tidlig; det ser ud til skidt Vejr, og vi maa blive ved til Midnat.

Der høres en dæmpet Knurren rundt om fra en Snes dødtætte Mænd; Forvalteren opfattede Mislyden, løftede samtidig Stokken og Stemmen og raabte nu til hele Flokken:

„Ja, det kan, Satan hagle mig, ikke hjælpe, I knurter; Regnen trækker sammen; her staar store Værdier paa Spii, og Havren maa i Stak nu, den er tjenlig. Og hør nu, hvad jeg siger jer: I kan godt lægge 2—3 Favne paa Stakkene endnu.“

„A er ræd for, de ett ka svar te æ, Hr. Forvalter!“ svarede Villads ydmyg, mens han gik i Gang med at gjøre Kredsen videre.

„Det kan du la være min Sag,“ svarede Forvalteren og drejede sig rask paa den tunge Støvesinke.

Arbejdet fortsattes mekanisk og sløvt; ingen talte mere. Nu og da kom der et tungt Prust fra en træet Hest, naar et nyt Læs skumpede ind fra Kjørevejen. Stjernerne begyndte at bæve rundt om i den grumsede Aftenluft; en Tøs tumled med en forsinket Ællingflokk, der nu ikke kunde finde Land henne i Herregaardens Andedam, og et Par bøjeede Husmandskoner trak forbi med Gjeden.

Paa een Gang lød en Bamestemme nedenfor den Stak, bag hvilken Forvalteren nys havde tiltalt den arbejdende Skare:

„Faar, a skuld spørg fra Muer, om du ett snaar kam hjem? Æ Kow haar ett te Fød?“

Villads bøjed sig saa langt ud over Stakken, han turde, og sa:

„Nej, mi Baan, a maa nok blyw hér endnu en Stød. Men — aae, bitte Jens! — ka du ett sammel en ussel Krucum sammel af det, der er falden fræ æ Vogn her nejenfor; ta lig en Vill i di bitte Aarme og gaa hjem te æ sølle Dyr med æ! Det er da ogsaa Jammer, te en ett ka faa saa møj Tid fræ, te eu kund faa sammelt nøj sammel te æ Kow! — Gjør du kuns det, bitte Jens! Men pas endelig paa, du ett møder æ Forvalter!“

Man hørte igjen en Tid lang kun Vognens Knagen og Straenes Knækken.

Fuldmaanen gik op mellem de nu næsten skyhøje Havrestakke, der konkurrered stærkt med Borggaardens

Midletaam, som tegned sig i sit Kobberpanser rent og rankt over alle de krybende Daglejerfytter.

Paa en Gang afbrødes Maanestilheden af Barnegraad.

Villads blev skoldhed over hele Kroppen. Han kjendte sit Barns Stemme, nu og da afbrudt af Forvalterens.

Forvalteren slog efter tungt med Stokken i Hæstvognens Sædeisjæl.

„Aa, du Villads, vil du behage at sé her ned! Vedkjender du dig den Knægt her? — Godt! Og du lærer ham at stjæle fra din Husbond? En smuk Lære for en Far at gi sit Barn!“

Den lille stod med de smaa Arme krampagtig slynget om en ussel Visk Havrestraa; Næsen væsked og Øjnene udgød stride Taarer, Buxerne var giedet ned og Biusen op; den lille Person, der var kommen ud for at bjerge Føden til Hjemmet sforsuitne Ko, var kortsagt i en fremskridende Opløsning.

„Skrup af!“ raabte Forvalteren og gav den lille et let Rap af Kjæppen.

Barnet, der filsyneladende var groet i eet med sin Byrde, græd endnu højere, mens det uden at slippe Havrestraaene satte i Løb.

„Vil du se, du kommer tilbage og afleverer dine Tyvekoster, eller jeg skal lære dig!“

Det vidskræmte Barn aabned nu Armene og lod Byrden dratte lige ned i Søien. Man hørte endnu en Tid dets stød-  
vise Græden, mens det løb hjemad i Mørket.

Det blev en ordentlig Overhaling til Villads, da Arbejdet var til Ende. Og dermed var Sagen ikke klar. Forvalteren havde faaet Instruks om at føre alle dem, han greb i sligt, til Herren selv.

„Aa, kan a ett slipp den jen Gaang!“

„Nej, Fanden hagle mig, kan du ikke! Jeg har mine Ordre!“

Halvt med Magt skubbed han Daglejereren over Stienbroen mod Borggaarden. Forvalteren ringed. Kancelliraaden, en ferm Mand med graat Overskjæg og Næseklemmer, kom halvt frem i Døren og sa:

„Hvad er det, De forstyrer med, Hr. Andersen; ved De ikke, jeg har Gjæster?“ Forvalteren bugted sig siesk og søgte med Belevenhed at sætte Herremanden ind i den delikate Sag.

Da Herremanden fatted, hvorm det drejede sig, lived han kjendeligt op; han satte Lorgnetten omhyggelig fast paa Næsen og gik ind mod Daglejeren, der stod der saa naale med de bare brede Fødder i Stunthoserne og Havre-avner i det filrede Skjæg.

„Hvem er du?“ sa Herremanden og gik Daglejeren saa nær paa Livet, at hans Guldkjæde næsten skrabad mod Villadses Hornknapper.

„A er fattig Villads Christensen! A vil ingen Mand no ondt! A haar tjent her po æ Gaard de sidst trøje Aar, uden nue haar saa vos nøj po hverken mæ helier mi Kuen.“

„Hører du til Gaardens faste Daglejere?“ sagde Herremanden og hylled Staklen ind i en Aande af Kognak, Aargang 1860.

„Ja, a gjør endda, Hr. Kancelliraad. Det er mæ, der bor lig baag æ Swynhus.“

Kancelliraaden kvalte med Møje et Smit; han aned, ved Gud, ikke saa lige, hvor Svinehuset laa!

„Hvordan kan det saa falde dig ind uden Tilladelse at fa af Gaardens Avl til din egen Besætning? Det gik i den tidligere Ejers Tid, men nu gaar det ikke mere. Den Slags Siæserie maa fa en Ende.“

„Ja, det var jo da ogsaa baare det Par Havresira, der blev kjørt ned i æ Skidt iløwle. Men tho det maatt jo ett vær, det var ejt sær. Men tho no haar vi jo arbeid te Midnat de fir sidst Awener; og Kaaren hun er swagele — Gud bejr æ — og kan ett faa nøj bjerred sammel; og saa maa æ sølle Kow bi; helsen plejer a jo og slaa nøj til hind i æ Vejgrov, no Brindnaid og no Skropværk, hwad en ka find; hun er helsen ett forvæn.“

„Ja ja,“ sa Herremanden for at faa en Ende paa det og atter komme ind til den afbrudte L'hombre: „Lad den Slags ikke gjentage sig; saa gaar det ikke godt! Nu kan du og din Kone gjøre et Par Dages Gjerning i Haven efter Gartners Anvisning; saa skal jeg la dig slippe denne Gang af Hensyn til, at du har været her paa Gaarden saa længe.“

„God Nat, Hr. Andersen!“ sluttede Kancelliraaden og rakte Haanden til Forvalteren; „maa jeg takke Dem for Deres Paapasselighed; det er af stor Betydning, at intet af den Slags faar Lov til at gaa i Svang her paa Gaarden.“

Villads vakled ud paa Trappen. Hans Knæer skjælv, halvt af Overanstrengelse, halvt af Sindsbevægelse, da han igjen stak de gamle Pødder i Træskoene.

Ud paa Natten rejste det et Herrens Vejr med den mægtigste Vestenstorm i Mands Minde. Da Morgenen gryed, saa man ved Stausig et mærkeligt Syn; Syv af de højeste Havrestakke var væltet og Negene rullet flere hundrede Favne bort. Blandt andet var Andedammen saa fyldt, at man kunde gaa tørskoet fra Bred til Bred.

Men mærkeligst var dog det Syn, der mødte Øjet ved Daglejer Villads Christensens Hus; det var bogstaveilig begravet i Havreneg; de laa i Volde op ad Væg og Tag og spærred alle Døre og Udgange, saa Beboerne maatte kravle hen over dem for at komme ud i det frie.

Det var, som om seive den krækerde Natur havde laget den fattige Daglejers Sag i sin Haand og i en stormende Retfærdigheds-Rus hobet Læs paa Læs af Agrens Velsigelse op omkring Villads og hans suitende Ko.